

Yläkoulun arvioinnin ABC

Tiivistelmä Oulun kaupungin perusopetuksen
opetussuunnitelman arviointiosuudesta

Päivitetty versio 24.9.2025

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
Alkusanat	2
1. Arvioinnin tehtävät ja periaatteet	3
2. Arvioinnin vuosikello	4
3. Formatiivinen arviointi	7
LIITTEET	
LIITE 1 Oppimiskeskustelurunko 7.–9. luokat	8
LIITE 2 Käyttäytymisen arviointikriteerit Oulussa	9

Alkusanat

Arvioinnin ABC:ssa on tiivistetysti Oulun kaupungin opetussuunnitelman mukaiset arvioinnin linjaukset ja ohjeistukset sekä koulun henkilökunnan että huoltajien käytettäväksi. Oppaassa on tietoa muun muassa Oulun kaupungin arvioinnin aikataulusta, paikallisista linjauksista ja toteuttamistavoista.

1. Arvioinnin tehtävät ja periaatteet

Perusopetuslain ja -asetuksen mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää.

Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaan itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- kuvata, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineelle asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan oppiaineittain. Opetussuunnitelmaan on jokaiselle oppiaineelle kirjattu oppimisen tavoitteet. Oppiaineen arviointi sisältää myös laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnin.

Käyttäytyminen arvioidaan erikseen. Käyttäytymistä arvioidaan Oulun kaupungin arviointikriteerien mukaisesti (Liite 2). Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin.

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata opetusta ja oppilaan opiskelua suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään tavoitteiden saavuttamiseksi.

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet. Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta.

Arviointi on

- yhdenvertaista
- avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta edellyttävää
- suunnitelmallista ja johdonmukaista
- monipuolista
- tavoitteisiin ja kriteereihin perustuvaa
- oppilaiden ikätason ja edellytykset huomioivaa

2. Arvioinnin vuosikello

Lukuvuoden aikana oppimista arvioidaan formatiivisen ja summatiivisen arvioinnin keinoin. Näiden arviointikeinojen avulla oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan opintojen edistymisestä.

Opettajille tarkoitetut tarkemmat arviointiohjeet löytyvät Akkunasta Perusopetuksen arviointi -sivulta (Oppiminen ja tuki -välilehden alta).

Vanhempainilta lukuvuoden alkaessa

Koululla syksyllä pidettävissä vanhempainilloissa esitellään koulun yhteisiä käytänteitä (mm. oppilashuollon toiminta). Lisäksi esitellään arvioinnin periaatteita ja tavoitteita sekä erilaisia tapoja, joilla oppilas voi osoittaa oppimistaan ja osaamistaan.

Lisäksi yhteydenpito koteihin toteutuu lukuvuoden aikana mm. koulukohtaisen viestintäkanavan, keskustelujen ja tiedotteiden kautta. Vanhemmilla on myös merkittävä rooli yhteydenpidossa.

Oppimiskeskustelut

Oppimiskeskustelussa käsitellään oppilaan vahvuuksia, oppimis- ja työskentelytaitoja sekä ajankohtaisia opiskeluun ja ikävaiheeseen liittyviä kysymyksiä.

- Vuosiluokilla 7–9 jokainen oppilas käy oppimiskeskustelun **oman luokan-valvojansa tai ryhmän vastuupettajan sekä vähintään yhden huoltajan kanssa**.
- Oppimiskeskustelun runko on tämän arviointioppaan liitteenä (Liite 1). Opettaja voi käyttää runkoa oppilaskohtaisesti yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Keskustelut järjestetään koulukohtaisesti sovitulla tavalla, **koulun määrittelemänä ajankohtana** – kuitenkin niin, että ne pidetään oppilaan oppituntien ulkopuolella ja **oppilaan viikkotuntimäärä ei vähene**. Oppimiskeskusteluun varataan jokaista oppilasta kohti 20–30 minuuttia.
- Pedagogiset asiakirjat voidaan laatia oppimiskeskustelun yhteydessä.
- Keskustelun päivämäärä, osallistujat sekä mahdolliset keskustelussa sovitut asiat/tavoitteet kirjataan Wilmaan Tuki-välilehdeltä löytyvälle Oppimis- ja väliarviointikeskustelu -lomakkeelle.
- Kaikki kehityskeskustelut ovat ys-aikaa, ja ne tulee ottaa huomioon ys-ajan suunnittelussa

Välitodistus

- Numeerinen välitodistus annetaan vuosiluokilla 7–9 syyslukukauden päätteeksi.
- Myös vuosiluokkien 7–9 väliarvioinnissa voidaan antaa sanallista arviointia numeroarvioinnin tueksi.

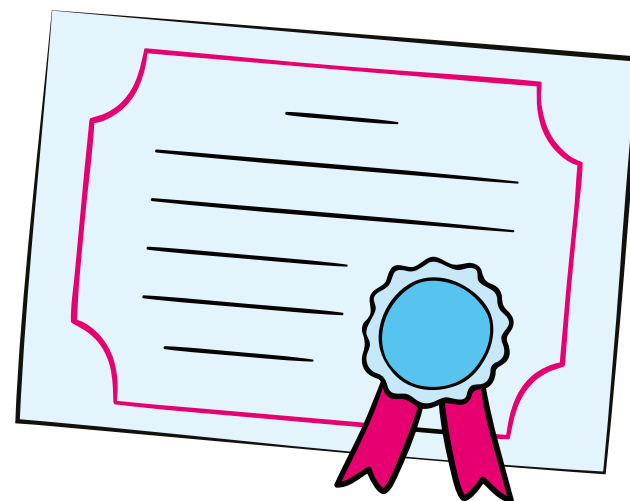
Lukuvuositodistus

Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositodistus. Lukuvuositodistus on summatiivinen kokonaisarviointi oppiaineittain siitä, miten oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

- Vuosiluokilla 7–8 lukuvuositodistuksessa oppiaineiden ja käyttäytymisen arviointi on numeerista.
- Halutessaan opettaja voi antaa vuosiluokkien 7–8 lukuvuosiarvioinnissa sanallista arviointia numeroarvioinnin tueksi. Sanallinen arviointi tehdään todistuksen erilliselle liitteelle.
- Lukuvuositodistuksessa on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Päättötodistus

- Päättötodistus annetaan 9. luokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty.
- Päätösarvioinnissa noudatetaan valtakunnallisia päätösarvioinnin kriteereitä.

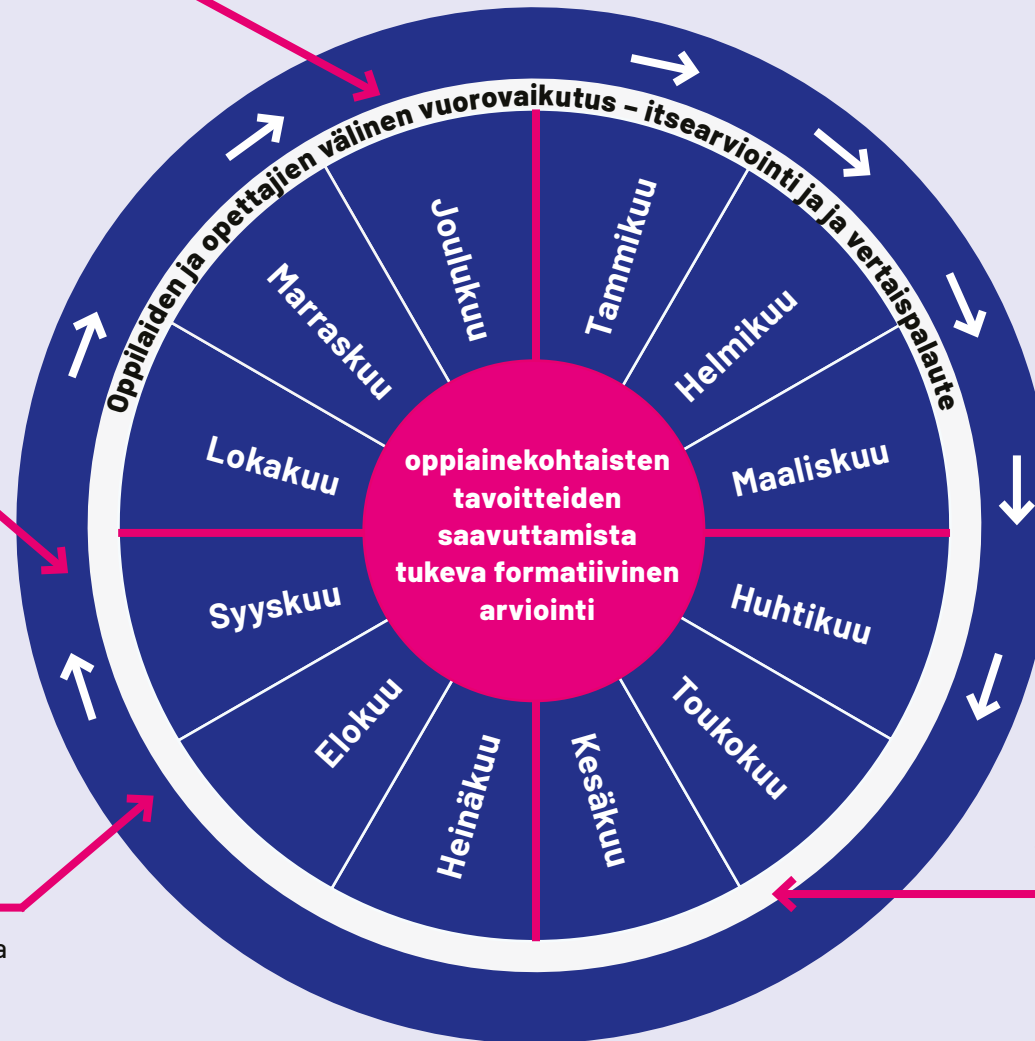
Välitodistus 7.–9. lk

Oppimiskeskustelut 7.–9. lk

- Käydään koulun määrittelemänä ajankohtana
- Huoltaja osallistuu keskusteluun
- Opettaja voi käyttää tukena keskustelurunkoa (Liite 1)

Vanhempainilta

- syyslukukauden alussa

Lukuvuositodistus ja 9. luokan päättötodistus

- Lukuvuositodistus on summatiivinen kokonaisarviointi oppiainekohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta.

3. Formatiivinen arviointi

Formatiivinen arviointi on oppimisen aikana ja oppimista varten tehtävää arviointia. Se on oppimista tukevaa, ohjaavaa ja kannustavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Oppilaalla on aktiivinen rooli oman oppimisensa ymmärtämisessä ja ohjaamisessa (itsearviointi). Vertaispalautteen avulla oppilas oppii arvioimaan yhteistä toimintaa, työskentelyä ja tuotosta. Oppilas tuottaa osana oppimistaan materiaalia, jota hyödynnetään formatiivisessa arvioinnissa. Formatiivisen arvioinnin pohjalta opettaja pystyy myös kehittämään opetustaan. Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

- Tavoitteet ja arviointiperusteet ovat oppilaiden tiedossa.
- Harjoitellaan itsearviointia ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja.
- Palautetta annettaessa huomioidaan yhdessä aiemmin asetetut tavoitteet ja aiempi osaaminen.
- Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa.
- Jatkuvan arvioinnin keinot määrittävät koulun arviointikäytänteiden mukaisesti.

Formatiivista arviointia tukevat mm.

- vihkotyöskentely, oppimispäiväkirjat, portfolio, projektit, muut tuotokset jne.
- oppilaan ja opettajan havainnot
- sähköiset työkalut
- keskustelut (myös symbolien tai kuvien avulla)

LIITE 1

Oppimiskeskustelurunko 7.—9. luokat

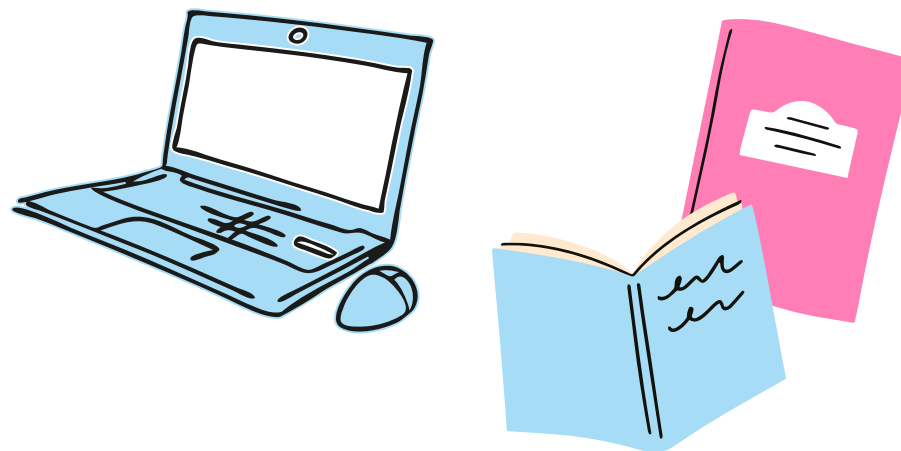
Oppilas ja huoltaja voivat pohtia etukäteen, mitä asioita he haluavat nostaa keskustelussa esille. Pääosa keskustelussa on oppilaalla, joka itse suuntaa opinpolkuaan vahvuuksien ja tavoitteiden suunnassa.

Keskustelussa käsitellään mm. seuraavia asioita

- Koulunkäynti: koulupäivän rutiinit (oppitunnit, perusedellytykset oppimisen sujumiseen, ruokailu, välitunnit), koulussa viihtyminen ja kaveriasiat
- Arkiset toimet: syöminen, nukkuminen, kouluunlähtö ja kotiintulo, TV, tietokone ja pelit, vapaa-aika ja harrastukset, kotitehtävät
- Työskentelytaidot (vahvuudet ja kehittämisen kohteet): itsenäisen ja yhdessä työskentelyn taidot, taito suunnitella, arvioida ja säädellä omaa työtään, taito toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen, taito toimia rakentavassa vuorovaikutuksessa

- Edistyminen oppiaineissa: edistyykö oppiminen vaivatta, oppimisen vahvuudet ja kehittämisen kohteet (keskitytään keskeisiin asioihin)
- Käyttäytyminen
- 7. luokalla valinnaisaineiden valinta kevätlukukaudella

Keskustelun päivämäärä, osallistujat sekä mahdolliset keskustelussa sovitut asiat/tavoitteet kirjataan Wilmaan Tuki-välilehdeltä löytyvälle Oppimis- ja väliarviointikeskustelu-lomakkeelle.

LIITE 2

Käyttäytymisen arviointikriteerit Oulussa

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön, arvostaa omaa ja toisten työtä ja noudattaa koulun sääntöjä sekä hyviä tapoja. Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatustehtävää. Oppilaan käyttäytymisen arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan ikäkaus.

Käyttäytymisen arvosanaa annettaessa voidaan soveltaa seuraavia kriteereitä:

erinomainen 10

- ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä vaikuttaa positiivisella esimerkillä muihin oppilaisiin ja oppimistilanteisiin
- toimii rakentavasti oman ryhmänsä ja kouluyhteisön parhaaksi erilaisissa tilanteissa
- osoittaa oma-aloitteisuutta yhteisten asioiden hoitamisessa

kiitettävä 9

- ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön koulutyössä
- toimii vastuullisesti kouluyhteisössä sovittujen sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti
- käyttäytyy ystävällisesti ja avuliaasti, pyrkii omalta osaltaan vaikuttamaan hyvän työskentelyilmapiirin muodostumiseen

hyvä 8

- käyttäytyy asiallisesti tilanteeseen sopivalla tavalla
- noudattaa useimmiten koulun sääntöjä
- käyttäytyy yleensä hyvien käytöstapojen mukaisesti
- pystyy yleensä ratkaisemaan ristiriitatilanteita oma-aloitteisesti
- osaa toimia ryhmässä

tyydyttävä 7

- käyttäytyy useimmiten tilanteeseen sopivalla tavalla
- tuntee ja hyväksyy koulun säännöt
- kykenee ohjatusti ratkaisemaan ristiriitatilanteita
- osaa tuetusti toimia ryhmässä

kohtalainen 6

- suhtautuu usein välinpitämättömästi kanssaihmiin, koulutyöhön ja kouluympäristön viihtyvyyteen
- rikkoo toistuvasti koulun sääntöjä
- aiheuttaa asenteillaan ja teoillaan kielteistä ilmapiiriä
- tarvitsee jatkuvaa ohjausta ja neuvontaa käyttäytymisessä

välttävä 5

- erittäin välinpitämätön käytös suhteessa kanssaihmiin, koulutyöhön ja kouluympäristöön
- tarvitsee erityisiä toimenpiteitä opiskelun turvaamiseksi

hylätty 4

- käyttäytyminen normaaliin kouluyhteisöön täysin sopimatonta

